

Kooste Turun raitiotien tavoitetyöpajasta 14.3. klo 17:30-20:00
Forum Marinum, seminaarisali

Tilaisuuden tavoite

Turun raitiotien suunnittelu on kokonaisvaltainen kaupunkikehityshanke. Käynnissä olevan yleissuunnittelun aikana raitiotien toteutumismahdollisuuksia, kustannuksia ja hyötyjä on tarkoitus arvioida mahdollisimman monipuolisesti ja kattavasti. Työpajan tavoitteina oli 1) kerätä eri intressiryhmien näkemyksiä sekä hyvästä kaupungista että raitiotien suunnittelulle asetettavista tavoitteista ja 2) alustavasti painottaa näiden tavoitekokonaisuuksien keskinäistä tärkeyttä. Työpajassa muodostuneita käsityksiä tavoitteista tullaan hyödyntämään raitiotien suunnittelussa ja arviointikriteerien muodostamisessa, sekä erityisesti suunnittelutyön loppuksi verrattaessa raitiotiejärjestelmää runkobussivaihtoehtoon.

Työpajaan osallistuneet tahot on listattu liitteeseen 1.

Tilaisuuden kulku

Tilaisuus eteni liitteessä 2 kuvatun ohjelman mukaisesti.

Työpajamenetelmä

Osallistujat jaettiin 4 teemaryhmään: (1) Kannattava investointi (2) Kestävä kaupunkirakenne (3) Viihtyisä ja vetovoimainen kaupunki ja (4) Sujuva liikennejärjestelmä. Työskentely ryhmien sisällä aloitettiin mielikuvatyöskentelyllä teeman mukaisesta aiheesta. Kukin sai valita kaksi kuvaa, joilla tuli kuvata kunkin käsityksiä käsiteltävästä teemasta ja siitä millainen on hyvä joukkoliikenne-/raitiotiejärjestelmä. Mielikuvaprosessin jälkeen osallistujat muodostivat teemaa määrittäviä tavoitelauseita. Tavoitteita muokattiin ja täydennettiin ryhmässä, minkä jälkeen kukin pääsi visioimaan millainen raitiotien tulisi olla, jotta kyseiset tavoitteet toteutuisivat. Tavoitteista ja niihin pääsemisestä raitiotien avulla keskusteltiin ryhmien sisällä ja tavoitteista äänestettiin. Tämän jälkeen ryhmät kiersivät muissa teemaryhmissä keskustellen, täydentäen ja äänestäen. Lopuksi kukin sai antaa yhden äänen tärkeimpänä kokemalleen teemalle.

Työskentelyssä edettiin harkitun suunnitelmallisesti, mutta moderaattorin arvion perusteella menetelmää sovellettiin pienin eroavaisuuksin, kunkin ryhmän työskennellessä juuri heille tuottavimmalla tavalla.

Tulokset

Kannattava investointi (9 ääntä), Kestävä kaupunkirakenne (9 ääntä), Viihtyisä ja vetovoimainen kaupunki (8 ääntä) ja Sujuva liikennejärjestelmä (7 ääntä) -teemat saivat kukin tasaisesti kannatusta ja osin yhteneviä alatavoitteita. Teema-alueet ja niiden alaisuuteen määritetyt tavoitteet ovat listattu keskusteluihin ja äänestystuloksiin pohjautuvaan tärkeysjärjestykseen liitteessä 3. Yhteenveto tavoitteista ja työpajassa kehitetyistä ideoista siitä, millainen raitiotien tulisi olla tavoitteiden saavuttamiseksi, on koottu tähän muistioon teemaryhmittäin.

Kannattava investointi

Kannattavuuden edellytyksenä pidettiin sitä, että joukkoliikennejärjestelmän kehittämisen ja käytön kustannukset pysyvät kurissa. Useimmat, joskaan eivät kaikki, arvelivat kuitenkin laadukkaan joukkoliikenteen hyötyjen pitkälti kattavan yhteiskunnan panostukset pidemmällä tähtäimellä. Keskustan, työpaikkojen ja palvelujen saavutettavuuden takaaminen on myös taloudellisesti Turun (ja koko seudun) kehittymisen ja kasvun ehto. Rahoitukseen haluttiin kuitenkin tukea myös valtiolta ja EU:lta. Lippujen hintojen subventio on hyväksyttävä tulevaisuudessakin.

Kannattava joukkoliikenne houkuttelee joukot käyttäjikseen. Nopeuden ja sujuvuuden (tiheät vuorovälit, omat väylät, etuisuudet, suorat linjat) lisäksi järjestelmän on oltava selkeä. Järjestelmän on muodostettava ymmärrettävä, hierarkkinen kokonaisuus, jossa vaihdot ovat vaivattomia, ja myös yhteydet juniin, satamaan, autoiluun sekä pyöräilyyn toimivat (pysäköinnin ja terminaalien avulla).

Tärkeät toiminnot ja tiheästi rakennetut alueet on yhdistettävä suoraan toisiinsa, mutta tulevaisuutta ajatellen on kyettävä myös tehostamaan maankäyttöä linjojen varsilla, pidemmällä tähtäimellä naapurikaupunkeihin asti.

Kannattavuuden mittaaminen tuloilla, menoilla ja suorilla vaikutuksilla ei riitä. Imagohyöty, kaupunkikuva, terveyshyödyt, kaupungin vetovoima ja ympäristöystävällisyys ovat laajemmin katsoen myös rahanarvoisia tekijöitä. Raitiotien ympärille on lisäksi kehitettävissä liiketoimintaa, kun tietoteknologia otetaan laajasti käyttöön ja annetaan innovaatioille mahdollisuus avaamalla tiedot julkiseen ja yritysten käyttöön (avoimet rajapinnat). Mobiili maksaminen, räätälöidyt infopalvelut ja WLAN ovat jo tunnistettuja mahdollisuuksia, oheispalveluiden kehittäminen sen sijaan tuottaa muuallekin vietävää teknologista pääomaa ja sitä kautta työpaikkoja.

Kestävä kaupunkirakenne

Kestävä kaupunkirakenne -teeman keskustelussa hahmoteltiin hyvin saavutettavaa, esteettisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävä, maankäytöltään tehokasta ja kevyttä liikennettä tukevaa kaupunkia. Kestävän kaupunkirakenteen visiona nähtiin kulttuurisesti kestävä, kävelyä ja pyöräilyä suosiva, tiiviisti ja tehokkaasti rakennettu ja silti viihtyisä ja houkutteleva kokonaisuus, jossa on eheä palveluverkosto ja jokaisella mahdollisuus liikkua kestävästi ja sujuvasti ilman henkilöautoa.

Raitiotien keinoista saavuttaa näitä tavoitteita nousi esiin kolme kokonaisuutta. Ensinnäkin reitistön toivottiin olevan kattava ja hyvin suunniteltu siten, että se tarjoaa sujuvat vaihtoyhteydet eri kulkumuotojen välillä. Erityisen tärkeänä pidettiin yritysten ja palveluiden saavutettavuutta sekä työntekijöiden että asiakkaiden näkökulmasta. Toinen vahvaa kannatusta saanut tavoite oli, että raitiotien tulee houkutella kestäväan maankäyttöön. Tällä tarkoitettiin erityisesti, että täydennysrakentamista tehtäisiin ensin rakennettavien linjojen varteen ja reittien molemmissa päissä tulisi olla sekä asumista että työpaikkoja. Myös uusien paikallisten liiketoimintamahdollisuuksien syntymistä pidettiin tärkeänä tavoitteena. Kolmas esiin noussut tavoitekokonaisuus oli viihtyisä kävelykeskusta, jossa keskustan raitiotiekadut ja -pysäkit olisivat viihtyisiä ja jossa keskustaan kohdistuvan syöttöliikenteen avulla vähennettäisiin autojen ja bussien määrää ydinkeskustassa. Myös raitiotiejärjestelmän käyttömukavuus, esteettömyys ja rakentamisessa huomioituiden kulttuuri- ja viherarvot saivat kannatusta.

Viihtyisä & vetovoimainen kaupunki

Viihtyisässä kaupungissa on tehokas, kaikkien asukkaiden tarpeet huomioiva liikennejärjestelmä, joka toimii kokonaisuutena. Joukkoliikenteen helppokäyttöisyys nähtiin keskeisessä roolissa. Käyttöä on tuettava hyvin suunnitellulla matkainformaatiolla. Suunnittelussa tulee olla ”käyttäjä ensin”: Raitiotieliikenteen tulee palvella ihmisiä, ei suunnittelijoita. Järjestelmän tulee käytössä olla asiakkaita miellyttävä ja houkutteleva, esimerkiksi valaistus on suunniteltava hyvin, ja keskeisenä matkustajaryhmänä on huomioitava lapsiperheet, joille tulisi varata riittävät tilat. Kyytiin on helppo nousta niin polkupyörän, pyörätuolin kuin lastenrattaiden kanssa. Sosiaalinen turvallisuus on keskeistä ja matkaa kuvattiin moniaistisena elämyksenä.

Toinen tärkeä kokonaisuus oli Turun kaupungin ominaispiirteiden ja imagotekijöiden – arkkitehtuurin, kaupunkikulttuurin ja tapahtumien – esiin nostaminen. Matka elämyksenä liittyy juuri näihin piirteisiin. Joukkoliikenteen tulee nivelyä kaupungin kokonaisuuteen. Raitiotien mahdollisuudet nähtiin olennaisina siinä, että keskustasta saataisiin nykyistä terveellisempi ja kävelijäystävällisempi, esimerkiksi koettiin että raitiotie tukee tavoitetta laajentaa kävelykeskustaa. Kaupunkirakenteen tiivistämisen raitiotievyöhykkeellä tulee olla kohtuullista: asuinympäristöjen suunnittelussa tulee ensi sijassa varmistaa kysyntä, ja kaupunkitilan riittävä väljyyden tuntu.

Myös tässä ryhmässä keskusteltiin joukkoliikenneinvestointien taloudellisista ja toisaalta aineettomista hyödyistä. Tavoitteena tulee olla toimiva ja (kustannus)tehokas joukkoliikenne lähiöihin ja lähikuntiin. Kustannustehokkuuden saavuttaminen edellyttää joukkoliikenteen matkustajamäärien huomattavaa lisäämistä. Lupaavana nähtiin markkinaehtoinen toteutus, se että yrittäjät tulisivat mukaan joukkoliikennepalvelun suunnitteluun aktiivisina palveluntuottajina.

Sujuva liikennejärjestelmä

Sujuvan liikennejärjestelmän katsottiin erityisesti tarkoittavan tehokasta ja houkuttelevaa joukkoliikennettä, jossa matkakäyttäjät kokonaisuutena ovat sujuvia. Liikenneverkoston kattavuus ja yhteensopivuus muiden liikkumismuotojen kanssa katsottiin olennaisiksi sujuvuutta määrittäviksi ominaisuuksiksi. Myös päästöjen vähentämisen nähtiin olevan osa liikennejärjestelmän sujuvuuden laajempaa kokonaisuutta.

Tärkeimmiksi tavoitteiksi raitiotielle, jotta se toteuttaisi sujuvan joukkoliikennejärjestelmän tavoitteet, asetettiin edullinen hinta käyttäjälle, käyttäjäystävällisyys, tiheät vuorovälit ja saavutettavuus. Myös nopeus, laadukas liityntä, toimivat vaihdot ja hyvät informaatiojärjestelmät koettiin tärkeiksi tavoitteiksi.

Käytännön konkreettisina ehdotuksina ja suunnittelun arviointikriteereinä tuotiin esille seuraavia ehdotuksia. Joukkoliikenteen tulisi taata tiheä vuoroväli (esim. päivisin 10-15 min.) jopa vuorokauden ympäri ja matkanopeuden tulisi voittaa henkilöautolla liikkumisen. Sujuvuuden takaamiseksi raitiotielle tulisi tehdä omat tilavaraukset katutilassa ja antaa etuisuudet risteyksissä. Vaihtoyhteyksien tulisi olla hyviä kulkumuodosta toiseen ja aikataulujen on oltava täsmällisiä. Raitiotien tulisi myös toimia päästöttömällä energialla, mikä edelleen houkuttelisi lisäkäyttäjiä yksityisautoiluun verrattuna.

Kuvia työpajasta

Työpajatyöskentelyä

Mielikuvatöskentelyn tuloksia

Liite 1 Osallistujalista

Osallistuja

Antalainen, Monika
Biström, Ina
Hildén, Nora
Hintsanen, Timo
Hovi, Christina
Isotalo, Heikki
Jokela, Juha
Jokinen, Tapio
Juhe, Tiina
Jykelä, Ritva
Järvinen, Raimo
Karppi, Kristina
Kiuru, Aaro
Kotilainen, Riina
Kynnäräinen, Niko
Lipponen, Juha
Manni, Olli
Mäenpää, Marko
Paasikivi, Jari
Parkatti, Jarre
Peltonen, Petra
Piili, Ville
Rajala, Mika
Rauhala, Risto
Saarento, Heikki
Saariketo, Jorma
Siirto, Tapio
Sjöblom, Petri
Soini, Taina
Talamo-Kemiläinen, Maarit
Vilén, Riitta
von Frenckell-Ramberg, Christel
Vornanen, Jukka
Vähäkuopus, Heikki

Edustettu taho

Åbo Akademi, sosiaalipoliittinen sihteeri
Åbo Akademi, hallituksen pj
Turun kaupunki, palveluverkon kehittäminen
Turun kaupunki, kaupunkisuunnittelujohtaja
Turun kaupunki, yleiskaavoitus, kehittämisspäällikkö
Turun yliopiston ylioppilaskunta, hallituksen pj
Turun kaupunki, liikennesuunnittelu
Turku-seura
Turun kauppakamari, asiamies
Turun kaupunki, nuorten palvelut, osastopäällikkö
Varsinais-Suomen ELY-keskus, liikenne
Turun kaupunki, vapaa-aikatoimiala, liikuntasuunnittelija
Kaarinan vihreät
Turun taiteilijaseura ry, toiminnanjohtaja
Turun seudun kehittämiskeskus, vt. elinkeinojohtaja
Turun kaupunki, Kiinteistöliikelaitos, maankäytön suunnittelija
Kokoomuksen valtuustoryhmä
Turun teknologiakiinteistöt, palveluasiantuntija
Turun kaupunki, seudullinen joukkoliikenne, kehityspäällikkö
Dodo ry
Turun yliopiston ylioppilaskunta (viestintä, kaupunkisuhteet, työelämä)
Nuorten Turku Foorumi
Turun kaupunki, kiinteistöliikelaitos, maankäyttö ja kiinteistökehitys
Varsinais-Suomen ELY-keskus, ympäristö
Maakuntaliitto, maankäytön ja ympäristön osaamisryhmän pj
Varsinais-Suomen yrittäjät
Turun kaupunki, Kiinteistöliikelaitos, infrapalvelujen johtaja
Turun yliopisto, opintohallintopäällikkö
Turun kaupunki, hyvinvointitoimiala, hallintoylihoitaja
Turun museokeskus, intendentti
Meidän Turku ry
RKP:n valtuustoryhmä
Vihreiden valtuustoryhmä
Aluepelastuslaitos, hallintopäällikkö

Liite 2 Tilaisuuden ohjelma

17.45-18.05 Hankkeen esittely

Turun kaupungin liikennesuunnitteluinsinööri Juha Jokela esitteli hanketta kaupungin näkökulmasta.

WSP Finland Oy:n projektipäällikkö Risto Jounila esitteli hanketta konsultin näkökulmasta. Konsultin edustajat esittäytyivät.

18.05-18.15 Ryhmätyön ohjeistus

WSP Finland Oy, vuorovaikutusasiantuntija Jani Päivänen

18.15-18.30 MIELIKUVATEHTÄVÄ

18.30-19.10 TAVOITETEHTÄVÄ

19.10-19.50 Esittelykierros ja äänestykset

19.50-20.00 Yhteenveto

WSP Finland Oy, Jani Päivänen kokosi yhteen ja päätti tilaisuuden

Liite 3 Teema-alueet ja tavoitteet

1. **KANNATTAVA INVESTOINTI** 9

 1. KUSTANNUSTEHOKKUUS TOTEUTUKSESSA JA OPEROINNISSA
 2. SAAVUTETTAVUUS TAATAAN ASIAKKAILLE, ASUKKAILLE JA TYÖNTEKIJÖILLE
 3. RAITIOTIE ON OSA JOUKKOLIIKENNEJÄRJESTELMÄÄ
 4. NOPEA JA SUJUVA JOUKKOLIIKENNE, JOKA HOUKUTTELEE KÄYTTÄJIÄ
 5. MAANKÄYTÖN JA LIIKENNEJÄRJESTELMÄN ON OLTAVA SAMAA PARIÄ
 6. KAUPUNKIKUVA JA VIIHTYISYYS OVAT OSA KAUPUNGIN KILPAILUKYKYÄ
 7. SELKEÄ IMAGOHYÖTY
 8. KÄVELYN JA PYÖRÄILYN LISÄÄMISEN TERVEYSHYÖDYT

2. **KESTÄVÄ KAUPUNKIRAKENNE** 9

 1. HYVÄ SAAVUTETTAVUUS KAIKILLE, SOSIAALINEN KESTÄVYYS
 2. ESTEETTISTEN JA KULTTUURISTEN ARVOJEN KESTÄVYYS
 3. ELINKEINOJEN KESTÄVYYS
 4. MAANKÄYTÖN TEHOKKUUS
 5. KEVYEN LIIKENTEEN TUKEMINEN

3. **VIIHTYISÄ JA VETOVOIMAINEN KAUPUNKI** 8

 1. JOUKKOLIIKENTEEN HELPPOKÄYTTÖISYYS
 2. KÄYTTÄJÄ ENSIN
 3. IDENTITEETIN, IMAGON, KAUPUNKIKUVAN JA -KULTTUURIN ESIINNOSTO
 4. JOUKKOLIIKENNE NIVELYTY KAUPUNGIN KOKONAISUUTEEN
 5. KESKUSTASTA TERVEELLINEN JA KÄVELYPAINOTTEINEN
 6. ASUNTOJEN KYSYNTÄ JA TARJONTA
 7. JOUKKOLIIKENTEEN TALOUDELLISUUS

4. **SUJUVA LIIKENNEJÄRJESTELMÄ** 7

 1. JOUKKOLIIKENNE SUJUVAA, TEHOKASTA JA HOUKUTTELEVAA (sujuvat vaihdot, tiheät vuorovälit, yhteensopivuus kulkumuotojen välillä)
 2. EDULLINEN KÄYTTÄJÄLLE
 3. KÄYTTÄJÄYSTÄVÄLLINEN
 4. SAAVUTETTAVUUS, NOPEUS
 5. PÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMINEN (CO2)
 6. INFORMAATIO
 7. VAPAAUS VALITA